

Til nr. 4

Som en konsekvens af dommen af 11. januar 2006 fra Menneskerettighedsdomstolen, der fastslår, at en arbejdsgiver ikke må stille krav om eller lægge vægt på foreningsmæssigt tilhørsforhold i forbindelse med ansættelse, foreslås bestemmelserne i den gældende lovs § 2, stk. 2 og 3, ophævet. Disse bestemmelser bygger på det synspunkt, at hvis lønmodtageren inden ansættelsen vidste, at foreningsmedlemskab var en forudsætning for ansættelsen, skulle det også være muligt for arbejdsgiveren lovligt at afskedige lønmodtageren, hvis denne forudsætning ikke blev opfyldt. Ophævelsen af § 2, stk. 2 og 3, betyder, at en lønmodtager ikke længere lovligt vil kunne afskediges på grund af manglende foreningsmedlemskab. Forslaget tager dermed højde for Menneskerettighedsdomstolens afgørelse af 11. januar 2006, hvori forudsætningssynspunktet underkendes. Der henvises til punkt 2.4. og punkt 4.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Forslaget er en konsekvens af ændringerne i nr. 2, 3 og 8.

Til nr. 6

Der foreslås indsat en godtgørelsesbestemmelse i forbindelse med overtrædelse af forslagens forbud mod at lægge vægt på foreningsmæssigt tilhørsforhold i forbindelse med ansættelse. Har en arbejdsgiver undladt at ansætte en ansøger til en ledig stilling i strid med forslagens bestemmelser, kan arbejdsgiveren blive pålagt at betale en godtgørelse. Hvorvidt en godtgørelse skal tilkendes eller ej afgøres ved de almindelige domstole. Den tilkendte godtgørelse skal dække den ikke-økonomiske skade, som pågældende ansøger har lidt ved tilsidesættelsen af rettighederne efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Der er intet til hinder for, at der ved siden af godtgørelsen eller alene ydes erstatning efter de almindelige erstatningsretlige regler.

Til nr. 7

Det foreslås at præcisere, at § 4 b, om at sager efter loven skal behandles med størst mulig hurtighed og om udsættelse af en afskedigelses virkningstidspunkt, fortsat alene skal gælde sager vedrørende afskedigelse på grund af foreningsforhold. Baggrunden for den gældende bestemmelse i § 4 b, er den adgang, der er i § 4, stk. 1, til at underkende en afskedigelse og opretholde eller genoprette et ansættelsesforhold, hvis en afskedigelse er sket i strid med loven. I sager om afskedigelse må der lægges vægt på, at ansættelsesfor-

holdet så vidt muligt ikke afbrydes, eller at det så hurtigt som muligt genoprettes, hvilket forudsætter, at sager om afskedigelse fremmes med størst mulig hurtighed. Tilsvarende hensyn vil ikke gøre sig gældende i sager om manglende ansættelse på grund af en ansøgers foreningsmæssige tilhørsforhold, da ansættelsesforholdet endnu ikke er etableret. Der henvises til punkt 4.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 8

Forslaget har til formål at udvide beskyttelsen af den negative foreningsfrihed. En væsentlig forudsætning for at sikre friheden til at vælge at stå uden for en forening er, at aftalebemmelser, herunder aftalebemmelser mellem en arbejdsgiver og en lønmodtagerorganisation, ikke bevirker, at en lønmodtager kun kan opnå ansættelse eller bevare ansættelse, hvis lønmodtageren er medlem af en forening eller en bestemt forening. Tilsvarende er det en væsentlig forudsætning, at aftalebemmelser, herunder bestemmelser i en aftale mellem en arbejdsgiverorganisation og en lønmodtagerorganisation, ikke bevirker, at en lønmodtager kun kan være ansat hos en arbejdsgiver, som er medlem af en forening eller en bestemt forening. Det foreslås derfor i § 4 c, stk. 1, at bestemmelser i kollektive overenskomster eller aftaler, der forpligter en arbejdsgiver til udelukkende eller fortrinsvis at beskæftige lønmodtagere, der er medlemmer af en forening eller en bestemt forening, er ugyldige. Det betyder, at en arbejdsgiver ikke længere er bundet af eksklusivbestemmelser og ikke for fremtiden gyldigt kan aftale disse. En fagforening kan derfor ikke længere støtte ret på bestemmelser herom i eksisterende kollektive overenskomster. På samme måde foreslås det i § 4 c, stk. 2, at bestemmelser i kollektive overenskomster eller aftaler, der forpligter en lønmodtager til udelukkende eller fortrinsvis at have beskæftigelse hos en arbejdsgiver, der er medlem af en forening eller en bestemt forening, er ugyldige. Forslaget omfatter både de traditionelle eksklusivbestemmelser og fortrinsklausuler, som pålægger arbejdsgivere at ansætte lønmodtagere med bestemte foreningstilhørsforhold, men også de såkaldte gensidighedsklausuler eller bestemmelser, som fx kendes fra frisørområdet, og som gensidigt forpligter henholdsvis arbejdsgivere og lønmodtagere til at være medlemmer henholdsvis af en bestemt arbejdsgiverforening og en bestemt fagforening. Det foreslås i § 4 c, stk. 3, at andre bestemmelser i kollektive overenskomster eller aftaler, der giver bestemte fagforeninger eneret til at anvise arbejdskraft til arbejdsgivere, der er omfattet af den kollekti-